

สรุปและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากทหารโคเซามาธิบดีทางทหารเมืองไทยมานาน และเห็นได้ชัดเจน
หลังจากปี ๒๔๗๕ คณะนายทหารจึงกล่าวแล้ว ส่วนใหญ่เป็นนายทหารชั้นนายพัน สังกัด
กองทัพบกและกองทัพเรือ ซึ่งเป็นผู้คุมกำลังหน่วยทหารในกรุงเทพมหานคร บทบาททาง
การเมืองของฝ่ายทหารออกมาในรูปเสรีนิยมและอนุรักษนิยม ต่อมาคณะนายพันทำการ
รัฐประหาร ๒๔๙๐ แล้วทำให้การเมืองไทยมีลักษณะอนุรักษนิยมมากขึ้น สาเหตุที่การ
เมืองไทยมีลักษณะดังกล่าวแล้ว เนื่องมาจากทัศนคติทางการเมืองของกลุ่มนายพันเป็น
รากฐานในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าทหารเปลี่ยนบทบาททางการเมืองแล้วก็ตาม แต่สถาบันทหาร
ยังมีความพร้อมที่จะดำเนินการทางการเมืองไทยได้ลึกในอนาคต เมื่อสถานการณ์เปิด
โอกาสให้ และถ้าทัศนคติทางการเมืองของกลุ่มทหารยังไม่สอดคล้อง หรือแตกต่างกัน
มาก อาจจะทำให้การเมืองไทยถูกทหารแทรกแซงได้มากขึ้น จึงจะเห็นได้จากรัฐบาล
พลเรือน ๓ รัฐบาลมาแล้วยังคงยอมผ่อนปรนตามนโยบายของทหารตามสมควร

โดยเหตุที่ทัศนคติทางการเมืองเป็นรากฐานของการปกครองประเทศ
โดยเฉพาะทัศนคติของกลุ่มทหาร ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยก็เพื่อทราบว่า
กลุ่มนายทหารที่จะสามารถมีบทบาทต่อการเมืองไทยได้มีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยม
หรืออนุรักษนิยมอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัยทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพไทย
นี้ ได้ดำเนินการ ๒ ภาคคือ ภาคแรกเป็นการศึกษาทางเอกสาร ตำราต่าง ๆ จาก
ห้องสมุดเพื่อศึกษาถึงบทบาททางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันกองทัพไทย ว่าเป็น

กลุ่มทหารที่มีบทบาททางการเมืองมากที่สุด โดยเฉพาะนายทหารที่จะก้าวขึ้นเป็นผู้นำสามารถทำให้การเมืองไทยออกมาในรูปอนุรักษนิยมมากกว่าเสรีนิยม นอกจากนี้แล้วยังได้ศึกษาองค์การหรือตัวกระทำการขัดเกลาทางการเมืองของนายทหาร ได้แก่ โรงเรียนนายร้อยและโรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งมีอิทธิพลในการสร้างทัศนคติแก่นายทหาร ผู้ที่โคผานการศึกษาจากโรงเรียนดังกล่าวจะไปดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ของกองทัพ รวมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้สถาบันการศึกษาของทหารอื่น ๆ หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศมุ่งไปในทางวิทยาศาสตร์ และสร้างคนเพื่อทำการรบ ทางการปกครองบังคับบัญชาส่วนใหญ่อยู่ในกรอบแห่งระเบียบข้อบังคับประเพณีสืบทอดมาช้านาน มีแนวโน้มก่อให้เกิดทัศนคติอนุรักษนิยม โดยสรุปแล้วภาคแรกเป็นการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากลุ่มนายทหารชั้นนายพันมีบทบาททางการเมืองมากที่สุดในอดีต และนายทหารกลุ่มนี้ก็ยังมีความพร้อมที่จะปฏิบัติการแทรกแซงทางการเมืองไทยได้ทุกโอกาส ถ้าสถานการณ์เกื้อกูล ผลของการเมืองมาจากทัศนคติ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของนายทหารในอดีตมีทั้งทัศนคติเสรีนิยมกับอนุรักษนิยม และเน้นหนักอนุรักษนิยมมากขึ้นในระยะหลังของการปกครองของทหาร

ภาคสองเป็นการวิจัยคว้ยวิธีการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มนายทหารชั้นนายพัน นายนาวาและนายนาวาอากาศของกองทัพทั้ง ๓ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างของนายพันทั้งหมด ๑๐ % ตามแบบการสุ่มอย่างมีระบบ ได้รับแบบสอบถามคืนมา ๑๐๖๒ นาย เนื้อหาของแบบสอบถามเป็นทัศนคติเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในเหตุการณ์ปัจจุบันทั่ว ๆ ไป

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ว่า ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพไทยมีอัตราความเป็นเสรีนิยมต่ำเล็กน้อย กล่าวคือมีคะแนนอัตราความเป็นเสรีนิยมจากค่าไปสูงร้อยละ ๔๐.๘, ๒๐.๒ และ ๓๘.๐ ตามลำดับ แต่เมื่อแยกเป็น

กองทัพล้วน นายพันมีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมค่อนข้างต่ำ นายนาวามีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมค่อนข้างสูง ส่วนนายนาวาอากาศมีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมค่อนข้างต่ำเช่นกัน

การที่จะวินิจฉัยได้ว่ากลุ่มนายทหารมีทัศนคติอย่างไรนั้น ต้องใช้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ มาเกี่ยวข้องอีกเช่น อายุ การวิจัยพบว่านายทหารทั้ง ๓ กองทัพ พ.อ. น.อ.พิเศษ พ.อ. น.อ. พ.ท. น.ท. และ พ.ท. น.ต. อายุมากกว่า ๕๓, ๔๘, ๔๕ และ ๔๐ ปีขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีอายุมาก มีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมต่ำ ส่วนนายพันที่มียศและอายุน้อยกว่าดังกล่าวแล้ว มีทัศนคติเสรีนิยมค่อนข้างสูง และอัตราการความเป็นเสรีนิยมของนายทหารจะสูงขึ้นเมื่อมีอายุน้อย

ทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมมีความสัมพันธ์กับการศึกษา การวิจัยพบว่านายทหารที่ได้รับการศึกษาค่ากว่าอนุปริญญาลงมาของสถาบันการศึกษาทางทหารและพลเรือนมีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมต่ำ ในทางตรงข้าม นายทหารที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าอนุปริญญาขึ้นไปจากสถาบันการศึกษาของทหารและพลเรือนมีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมค่อนข้างสูง ยกเว้นนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยสำรองทหารบก ซึ่งนับว่าได้รับการศึกษาไม่ถึงระดับอนุปริญญา แต่มีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะเป็นกลุ่มนายทหารที่ได้รับความกดดันไม่ได้รับความเสมอภาคในการรับราชการ จึงมีทัศนคติเสรีนิยมสูง และอีกกลุ่มหนึ่งคือนายทหารที่สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งจัดว่าได้รับการศึกษาสูง กลับมีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เพราะสถาบันการศึกษามีกรอบรณรงค์ให้มีทัศนคติอนุรักษนิยม นอกจากนี้แล้ว นายทหารที่สำเร็จจากสถาบันการศึกษาต่างประเทศทั้งทางทหารและพลเรือน มีทัศนคติทางการเมือง เสรีนิยมค่อนข้างสูงมาก

อาชีพของบิกานายทหาร ซึ่งการวิจัยใช้เป็นตัวแปรอิสระอีกตัวหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมมีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิกา การวิจัยพบว่า นายทหารที่มีบิกาเป็นข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือนมีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมต่ำ แต่นายทหารที่มีบิกาเป็นเกษตรกร พ่อค้าและรับจ้าง มีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมค่อนข้างสูง

ทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมยังมีความสัมพันธ์กับภูมิลำเนาเดิมของนายทหารอีก กล่าวคือ พบว่านายทหารที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมค่อนข้างสูง ส่วนผู้ที่อยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ คังกล่าวแล้ว มีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมค่อนข้างต่ำ และจะต่ำมากเมื่ออยู่ห่างไกล กรุงเทพมหานครออกไปตามลำดับ จากผลการวิจัยคังกล่าวมาแล้วทั้งหมดโดยส่วนรวม เป็นไปตามสมมติฐานที่ไคคังไว้ทุกประการ

ข้อเสนอแนะ

ถึงแม้ว่าการวิจัยครั้งนี้กระทำเฉพาะนายพัน ซึ่งมีความสำคัญยิ่งแล้วก็ตาม ยังมีกลุ่มทหารอื่นที่มีความสำคัญควรให้ความสนใจอีก เช่น นายทหารชั้นนายพลและนายสิบ กับกลุ่มนักเรียนทหารทั้งหมดของ ๓ กองทัพ ทั้งนี้เพื่อทราบทัศนคติของทหารทุกกลุ่มในกองทัพไทย อย่างไรก็ตาม ไรก็ตามจากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าทัศนคติทางการเมืองของทหารไทยยังไม่ดีเท่าที่ควร ยิ่งคงไว้ซึ่งความเป็นอนุรักษนิยม โดยเฉพาะกลุ่มนายทหารที่สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรืออากาศ นายทหารเหล่านี้มีโอกาสที่จะก้าวขึ้นเป็นผู้นำของกองทัพมากที่สุด ยังมีทัศนคติทางการเมืองอนุรักษนิยมอยู่

ผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ผู้บริหารประเทศทราบว่าสถาบันทหารยังคงเป็น
อุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมาก การบริหาร
งานที่กระทบกระเทือนสถาบันทหารควรพึงระวัง ควรคอยเป็นคอบไปด้วยพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ซึ่งเป็นตัวกระทำการชักเถลทางการเมืองให้มีความก้าวหน้ามากกว่าเท่าที่เป็นอยู่